

Kratka istorija Vrhovnog saveta Srbije

Na samom početku, da razjasnimo neke terminološke nedoumice. „Vrhovni savet drevnog i prihvaćenog škotskog obreda“ ili „Vrhovni savet suverenih velikih generalnih inspektora 33-eg stepena“ je upravno, zakonodavno i nadzorno telo koje se brine o Škotskom obredu u jednoj zemlji. Kako ni sama imena jedne zemlje nisu imuna na promene, tako je i ovo telo u zavisnosti od istorijskog trenutka povremeno dobijalo neki karakterističan prefiks. Nakada je to bio „Vrhovni savet škotskog reda“, dok je danas u Srbiji to „Vrhovni savet škotskog reda drevnog i prihvaćenog“. Stepen u kojem mora biti slobodni zidar pre nego što postane član ovog tela, nosi ime: „Suvereni veliki generalni inspektor 33-eg stepena“. Na čelu Vrhovnog saveta je Veliki komandor vrhovnog saveta, ili Veliki generalni komandor, a mi ćemo za ovu dužnost koristiti odomaćen termin „Grand komander“. Za upotrebu ovog termina treba da zahvalimo činjenici da su rituali koje danas koristimo uglavnom prevodi sa Francuskog. Namera autora ovog teksta je da u grubim crtama opišu istoriju Vrhovnog saveta Srbije (V.S.S.) i pomenu ličnosti koje su obavljale dužnost „Grand komandera“. Ustaljena praksa je da organizacijom i radom na prva tri stepena (učenik, pomoćnik i majstor) upravlja Velika loža na čelu sa Velikim majstorom, dok je za rad i radionice na višim stepenima odgovoran Vrhovni savet na čelu sa „Grand komanderom“.

V.S.S. je počeo sa radom 10. maja 1912-e godine, kada je u Beogradu predstavnik Vrhovnog saveta Grčke svečano predao patent prvom "Grand komanderu" Đorđu Vajfertu. Đorđe Vajfert, poznati predratni industrijalac i osoba od izuzetnog ugleda, najpoznatija je ličnost Srpske masonerije uopšte.

Slika 1. Đorđe Vajfert

7. oktobra 1912-e godine, V.S.S. učestvuje na međunarodnoj konferenciji Vrhovnih saveta sveta u Vašingtonu i biva priznat od strane 24 učesnika među kojima i od strane domaćina, Vrhovnog saveta južne jurisdikcije SAD. U to vreme u Srbiji je postojalo nekoliko loža, međutim, svaka od njih radila je pod zaštitom neke druge Velike lože. Jedna za drugom, ove lože traže otpust i prelaze pod okrilje Vrhovnog saveta.

Nastankom Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, V.S.S. 1919-e godine menja ime i postaje Vrhovni savet Jugoslavije a Đorđe Vajfert ostaje na mestu "Grand komandera" sve do 1937-e godine. Vrhovni savet je u svoj naziv dodao "Jugoslavija" punih 10 godina pre nego što je zvanično proglašena Kraljevina Jugoslavija a ova činjenica sama po sebi puno govori o snažnom pro-jugoslovenskom stavu predratnih masona. Od 1919-e godine V.S.S. održava veoma bliske veze sa Vrhovnim savetom Francuske, ali istovremeno zadržava korektne odnose sa Amerikancima i Englezima.

Đorđa Vajferta je na mestu "Grand komandera" nasledio Dušan Milićević. Dušan Milićević po zanimanju hotelijer, od osnivanja V.S.S.-a bio je najbliži Vajfertov saradnik i svojevremeno zvanični predstavnik Srbije na pomenutoj konferenciji u Vašingtonu 1912-e godine. Dušana Milićevića nasledio je Ljubomir Tomašić, nekadašnji predsednik Senata Kraljevine Jugoslavije.

Tokom i posle II Svetskog rata Vrhovni savet je delio sudbinu celokupne Jugoslovenske masonerije. Većina njegovih članova otišla je u emigraciju i tamo ostala i posle rata a zvanični rad je prekinut. Ljubomir

Tomašić je posle oslobođenja od okupatora učestvovao u radu neformalne grupe predratnih masona koji su se u ilegali okupljali u Beogradu, sve dok se na kraju zbog starosti nije povukao iz javnog života.

1947-e godine u Rimu Vladimir Belajčić pokušava da obnovi rad Vrhovnog saveta škotskog rituala "Jugoslavija" kao i rad Velike lože. U pokušajima da se organizuju i objedine masoni u emigraciji, organizacija se iz Rima seli u Pariz. Rad Vladimira Belajčića nastavio je Sima Adanja, sve dok Velika loža nije prestala sa radom 1967-e godine. Sima Adanja se nakon toga preselio na Kubu i tamo uključio u rad Kubanskih slobodnih zidara.

Sa reaktiviranjem slobodnog zidarstva u Jugoslaviji 1990-e godine stvaraju se neophodni uslovi i novembra 1991-e godine u Pragu pod pokroviteljstvom "Vrhovnog saveta južne jurisdikcije SAD" zvanično je obnovljen rad Vrhovnog saveta škotskog reda Jugoslavije. Za "Grand komandera" je izabran Zoran Nenezić, u to vreme novinar. Od samog početka reaktiviranja slobodnog zidarstva istovremeno su krenule podele, međusobna optuživanja i osporavanja. Tokom poznatih događaja iz 1993-e godine kada deo članstva napušta Veliku ložu „Jugoslavija“ (V.L.J.) i u Riminiju formira Regularnu Veliku Ložu „Jugoslavija“ (od 2002-e godine pod imenom R.V.L.S.i Cg, a od 2006-e godine R.V.L.S.), Zoran Nenezić formalno i dalje ostaje na obe funkcije: Veliki majstor V.L.J. i Veliki komandor škotskog reda Jugoslavije.

Njega će na funkciji "Grand komandera" 1996-e godine naslediti poznati glumac L.R. Već marta 1997-e godine L.R. (posle manje od godinu dana provedenih na vlasti), svojevolejno napušta Vrhovni savet i daje ostavku na sve dužnosti koje obavlja. Treba napomenuti da je do tog trenutka simbolička loža koja stoji iza Vrhovnog saveta još uvek bila V.L.J.. Redovnu skupštinu V.L.J. 1997-e godine napušta većina delegata i formira Veliku Nacionalnu Ložu „Jugoslavija“ (od 2002-e godine pod imenom V.N.L.S.i Cg., a od 2006-e V.N.L.S.), koja će u periodu koji sledi stati iza Vrhovnog saveta. Iako je osnovni cilj ovog teksta da pokuša da u vremenski kontekst stavi V.S.S. i pomene ličnosti koje su obavljale dužnost "Grand komandera", neophodno je pomenuti i Velike majstore na čelu Velike lože koja daje legitimitet Vrhovnom savetu.

Posle ostavke glumca L.R., tokom jednog kratkog perioda Vrhovni savet nije radio. Aprila 1998-e godine u Parizu, grupa slobodnih zidara koju čine Dragan Malešević Tapi i još šestorica braće, biva podignuta na 33-i stepen na ritualnom radu koji vodi Vrhovni savet Francuske. Dobijaju ovlašćenje da po povratku u Beograd reaktiviraju rad Vrhovnog saveta Srbije i istovremeno uspostavljaju saradnju između "La Grande Loge de France" i Velike Nacionalne Lože „Jugoslavija“. Dragan Malešević Tapi, iako po obrazovanju ekonomista, svetsku slavu stiže kao slikar hiper-realista. Istovremeno sa profesionalnim uspehom, i masonsku organizaciju uspešno podiže na jedan novi, prestižniji nivo. U saradnji sa Momčilom Stankovićem koji živi i radi u Parizu (jednim od retkih stranaca kooptiranih u Vrhovni savet Francuske), kontinuirano održava veoma bliske odnose sa Francuzima i Srpsku masoneriju vraća istorijskom nasleđu i tradiciji. Dragan Malešević Tapi nikada nije bio Veliki majstor V.N.L.J, ali je sa mesta Velikog generalnog komandora Vrhovnog saveta mnogo učinio za ovu obedienciju i ona u to vreme dostiže svoj vrhunac kako po broju članova, tako i po ugledu. Zahvaljujući njegovom nemirnom duhu i harizmatičnoj ličnosti, V.N.L.J. je u to vreme puno dobila na šarmu i intrigantnosti. U tom periodu Veliki majstor V.N.L.J. bio je Milan Lajhner (od 1997-e do 2002-e godine).

Slika 2. Dragan Malešević Tapi

2002-e godine Dragan Malešević Tapi je tragično preminuo, a na mestu "Grand komandera" nasledio ga je dotadašnji zamenik, biznismen, Dragutin Zagorac. Iako formalno nikada nije prošao redovnu izbornu

proceduru Vrhovni savet ga je prećutno prihvatio kao vršioca dužnosti "Grand komandera", u očekivanju sledećih izbora. Uskoro dolazi do poznatih događaja koji potresaju V.N.L.S.iCg. Najpre januara 2003-e godine jedan broj članova V.N.L.S.iCg. predvođen tadašnjim Velikom Majstorom glumcem M.M. (na ovoj dužnosti je od 2002-e godine kada je nasledio Milana Lajhnera) odlazi u R.V.L.S.iCg. Zatim se Dragutin Zagorac nemasonski poneo prema braći iz Velike lože i prekoračio ovlašćenja koja je imao kao vršilac dužnosti „Grand komandera“. Nezadovoljstvo je dovelo do toga da 18. marta 2005-e godine Skupština V.N.L.S.iCg. donese odluku kojom otkazuje poverenje Vrhovnom savetu. Kako Vrhovni savet i radionice na višim stepenima Škotskog reda drevnog i prihvaćenog imaju legitimitet i pravo da rade samo dok postoji simbolička Velika loža na koju se oslanjaju, usled gubitka baze, marta 2005-e godine dolazi do gašenja Vrhovnog saveta.

Inicijativu da se Vrhovni savet ponovo formira pokreću Dragan Martinović, Dragan Đurić, D.Z. i B.A. Sva četvorica su bila u prethodnom sastavu Vrhovnog saveta. Zajedno sa grupom slobodnih zidara podignutih na 33-i stepen u Parizu maja 2005-e godine, od strane Vrhovnog saveta Francuske dobijaju ovlašćenje da obnove rad Vrhovnog saveta Srbije i Crne Gore, a na mesto "Grand komandera" dolazi Dragan Đurić. Po istom principu po kome nema Vrhovnog saveta bez Velike lože, nema ni članstva u Vrhovnom savetu bez članstva u simboličkoj obedijenciji. Tako u sastav Vrhovnog saveta vremenom bivaju kooptirani samo nosioci 33-eg stepena iz redova V.N.L.S.iCg. Paralelno ovim događajima vezanim za Vrhovni savet, na čelu V.N.L.S.iCg. nalazi se poznati akademski slikar Dragan Martinović. Od januara 2003-e godine (kada V.N.L.S.iCg. napušta grupa braće predvođena glumcem M.M.), Dragan Martinović, prvo privremeno, a zatim posle redovnih izbora u dva puna mandata od po 3 godine (sve do juna 2009-e godine), uspešno obavlja dužnost Velikog majstora.

Novi "Grand komander" Dragan Đurić po profesiji privatnik - građevinar, strpljivo radi na konsolidaciji i unapređenju slobodnog zidarstva u Srbiji. Kako Dragan Đurić živi i radi u Francuskoj, nastavlja se bliska saradnja sa Parizom i Vrhovnim savetom Francuske. U periodu od 2005-e godine pa sve do danas Dragan Đurić radi na jačanju autoriteta V.S.S.-a, uspostavlja radionice na višim stepenima i razvija međunarodnu saradnju sa prijateljskim Vrhovnim savetima iz drugih zemalja. Što se imena tiče, krug se zatvorio i vratili smo se tamo odakle smo i pošli daleke 1912-e godine, tako da je ime ponovo: Vrhovni savet Srbije. Od juna 2009-e godine na mestu Velikog majstora V.N.L.S. nalazi se Dragoslav Pavlović, ugledni privrednik iz Niša.

Slika. 3. Dragan Martinović, Dragan Đurić, Dragoslav Pavlović

Kako je Vrhovni savet Francuske praktično uneo svetlo u dao patent velikom broju Vrhovnih saveta širom Evrope i sveta i kako je u V.S.S.-u uvek imao pouzdanog saradnika i partnera, tako je i ugled V.S.S.-a u inostranstvu godinama samo rastao.

Taj trend je na delu i danas.

Tekst zajednički pripremili:

administrator sajta V.N.L.S., brat Č.V.

i prethodni Veliki Majstor V.N.L.S., brat Dragan Martinović

novembar, 2010-e godine